

S O K F É L E .

22. Szám. Béts. Mártius 18-dikán.

1834

Emlékeztető Jegyzetek.

M á r t i u s .

15 Mart. — 1241. Kálmán Hertzeg megérkezik Pesten a' tótországi bandériummal, szintúgy az esztergami érsek Mátyás, a' kalotsaival Ugrinnal több püspökökkel 's Apátokkal. — 1805. Az olasz Köztársaságból frantzia királyság lesz.

16 Márt. — 1241. Batu Khan közelít már Pesthez; Kassa, Miskoltz, Eger, Gyöngyös 's számtalan falu elpusztítva. — 1618. Posonyba, Gróf Thurzó Imre megérkezik az Országgyűlésre 125 lovaggal 50 gyaloggal 's sok társzekerekkel. (Nézd 4-d.) — 1798 † Bétsben Blumauer költész „ein poetisches Zerrbild, reich an Witz und drolligen Verdrehungen.“

17 Mart. — 1241. Tatár seregek Pest előtt; a' kalotsai érsek a' király intése ellen szembe száll vélek, a' Tatárok megfutamlanak, az érsek vígyázatlanul utánnok rohan 's motsárnak hajtja őket, melyen könnyen keresztül gázolnak, de nem ő nehéz vasassaival. A' Tatárok megfordulnak körülveszik őket és megölik az egész tsapatot kivéven magát az érseket, ki 4 társával megmenekedik. — 1594. Gf. Zrinyi György közelít Babótsához a' Törökök erre felgyujtják 's átengedik néki. — 1826. A' Teleki familia nyilatkoztatása, hogy könyvtárát 30,000-re menő kötettel a' felállítandó magyar tudós Társaságnak haszonvételére szenteli.

18 Mart. — 1618. Posony. Tanakodás hogy kell elfogadni a' koronázandó Királyt. Ferdinand megérkezik delutáni 3 órakor, Pázmán beszéddel üdvözli. — 1805. Napoleon olasz Király. — 1813. Az Oroszok Tettenborn vezérlése alatt megrakják Hamburgot.

Valódi történet 1832-évből.

Mennyire legyenek parasztfink, kiváltkép a' falusiak, babonás véleményekkel elfoglalva, tudja min-

Toldalék a' M. Kurírhoz.

denki, a' kinek velek társalkodni, 's külömbféle szokásaikat szemügyre venni alkalmatossága volt; még a' városi alsóbb osztály sem ment illy balhiedelmektől; ennek nem más az oka, mint a' vastag tudatlanság! — Tudjuk hogy ők igen hajlandók a' tsatsogásra, úgy de a' történet tudományt nem tanulváu, hol vegyenek elegendő materiát, ha tsak illy kísértetes históriákhoz nem folyamodnak? — Ditső M. Theresia életkorából, valamint a' hét esztendő s burkusháború ból vett költsött történetekkel egész napokat is ellotsognak! De ebből is kifogyván, mihez folyamodnak? — a' helyett hogy a' téli hoszsú estvéken *eldődink* fényes tetteit beszélnek, külömbféle kísértetes eseteket, boszorkányos történeteket, lidértzes, kurosolós, 's Isten tudja mitsoda históriákat mesélnek, tsak hogy az unalmas hoszsú téli estvéket megrövidithessék. Külömben bálba, thé, vagy kártyázó társaságokba nem járván, holtig elunnák magokat. Milly foganatokat szólnak, 's milly veszedelmesen hatnak eme mesés elbeszélések reánk, tudjuk ön tapasztalásból kiváltkép ártanak a' gyöngéd, illy ártalmas mondákkal el nem fogódott gyermekeknek, a' kik annyira beszívják, hogy nints az az emberi erő, az a' hatalom, az az ékes szóllás, melly ezt szivekből kiirtani elégséges lenne! — Egy illy *boszorkányos* történetet szemlélni magamnak mint szem tanúnak volt alkalman, 1832-évben, mellyet közre botsátni hasznosnak véltem. — K.. Városban B* ur szolgálatba fogadott egy izmos falusi leányt. A' leány illy boszorkánysági történeteket beszélni hallván, a' városba is magával hozta; midőn látná, hogy a' házi úr külömbféle kenőtsökkel telt tsuprokat tart, azoknak mire használhatásokról tudakozódott; a' házi kisaszszony, azt találá mondani „hogy ha azzal megkeni magát, azonnal a' hol akar *látatlanul* ott terem!“

B* úr több diákot tartott koszton, 's a' mint történni szokott, egyikük a' szolgálóval gyakorta öszve kottzantott; a' leány régen várta a' boszú alkalmat, 's most, gondolván magában eljött az idő, szándékát kijelenté a' jóltévő kisaszszonynak, ki őt eme kenötsökkel megösmerteté, 's neki boszújának kitöltésére alkalmat szolgáltatott; a' kisaszszony a' házbelieket előre tudósítá a' lány szándékáról;— egykor fényes napot választván magának (Vasárnap) ebéd után felkészült, egy vastag seprűt kezébe vesz, 's láttatlanúl a' mint gondolá belép a' házba; „dáj Bozse do bri, dzény“ (adjon Isten jó napot), ezek tettetvén magokat, mintha senkit se látnának, kérdék egymástól: „kto to?“ (ki az?) ő előbbi szavait ismételvén, egyenesen arra kin boszút állani kívána rohant, 's fordítván a' seprű nyelet, kívánsága szerint a' hol érheté jól megseprűzte!— a' diák eleintén engedett, de midőn látá hogy nem tréfa, ő sem lévén készületlen, előveszi a' korbátsot 's a' láttatlan boszorkányt kényyére meg tántzoltatta, a' költsönt vissza fizetvén! — Míg ezek ketten így viaskodtak a' házi tsalád hangos hahotára fakadván egy jeles tüneménynek vala tanúja, 's magam is velek.

M—r Endre.

Nagy Fridrich válasza d' Argot Urnak *) azon Levelére, melyben Hitvese halála miatt eredett hártaltalan bánatiról értesíti a' Királyt.

Magát keservek suljától el nyomatni ne engedje! mint bölts gondolja el: hogy az ember nem halhatat-

*) D' Argot egy azon Frantzia tudosok közül, kiknek a' Királyi Philosoph biztos körében lehetni szerentséjek vala, egyszers mind titoknokja is volt a' Nagynak.

lan, és élte pályája sokkal rövidebb, hogy sem ez bánatinak gyötrelmeit ki derítőleg jutalmazni elégséges lenne. A' Történetnek esetei rajtunk kívül vannak, és nagyon hibáson tselekszik, a' ki mint Philosoph a' természet Törvény szabási, 's mint keresztény a' gondviselés végzése ellen zugolódik. Gondolja el, hogy az Egek annak csak egy részétől fosztották meg, a' mit egészben adtak kegyednek, és vétkeznék, ha mind azon javakat meg vetné, melyek még hirtokában maradtak. Kegyednek van egy fia, kötelessége ezt nevelni, és a' leg alkalmasabb ki mivelődése iránt szorgalommal gondoskodni.

Egyéb aránt is minden bánati sükeretlenek. A' meg holtak ezekről többé nem tudnak, az élők pedig méltán kívánják kegyedtől, hogy minek utánna első ki tsapongások heve hülepedett, zajjainak határt szabjon. Inkább ki derült vidámság után törekedjék tehát, mint busaggodalmok hatalma alá vesse magát.

Szorgosabb dolgait el rendelvén, siessen ide. Nem kívánok kegyedtől semmit egyebet, csak hogy minden komoly gondolatokat távol tiltson magától. Születni, 's meg halni közös sorsa az emberiségnek, a' ki ezen kettős való felett bámázkodik, azt nyilvánítja: hogy ön sorsa minőjéről soha se elmélkedett.

Ön meg erőltetésével is fordítsa el tekintetét azon tárgytól — mely kegyedet enyire kedvetleníti, sőt szánja el eszméletét inkább egyébre. Montagne igen helyesen állítja: hogy a' világon minden lénynek két fogantyúja van, egy jó, 's egy rossz, a' mint markoljuk azokat, a' szerint hatódik a' lény minőjének valója is reánk.

Egész körébe érzem ugyan én, a' kegyedet martzongló bánatnak súlyát, úgy vélekedem mind az által, hogy vigasztalásra szükséges magának időt nyerni. Ugyan nem kábultak lennénk e' ha kétségbe esés boj-

gatna azért, hogy a' tegnapi nap már el enyészett? Sokak fognak még ezek közül a' semmiségbe haladni, azon kívül, hogy tsak egy is többé vissza térne.

Éppen most fejtse ki tehát kegyed férfiúsága erejét, melyek önségén győztes tud lenni. Azt mondja az Irás: hogy a' ki Ura mérészségének, többet tesz, mint a' ki várasokat hódoltat. Éljen boldogul kedves d' Argot! Vajha elegendő hathatósága lenne szavaimnak, hogy azok szívére szálva, nyugalmat meg adnák, melyre jelenleg oly igen nagy szüksége van.

Potsdam 10-d Novemb. 1749.

FRIDRICH.

Cseréy.

A' maga Nevének meg felelt ember.

Néhai szép emlékezetű, Nagy Tiszteletű 's Tudományú Literati Nagy János Úrnak a' Beregi Helv. V. tételt tartó Egyházi Vidék 18 esztendőig volt Esperstjének, közelébb egyszersmind Tarpa M. Városa fáradhatatlan hív Lelki Pásztorának, 's Tek. N. Beregh Vármegye hites Tábla Birájának példájában 1833-ik esztend. Julius 31-kén történt halála alkalmával egy bús ódában elő adatva — kis Áron Szathmári Egyházi Vidéki rendes Jegyző által.

Non Census, Tituli, nec Clarum Nomen Avorum
Sed probitas Magnos Ingenium que facit.

Ovid. de Ponto.

Könnyen pazárlja a' tsapodár világ,
A' szép neveknek tzimjeit, — és ledér
Hizelkedése aetherében
Úsznak ezer meg ezer silányok,
Kik léha lelkek tüneti képzetin
Meg maszlagolt főt tolnak Olymp felé.

Nézd! egy Pedánt, — egy Pántheonnak
 Képz magát, 's mutogatna Chiront!
 'S ez a' nagy ember? — vagy pedig a' kinck
 Halmazzal ontá Plutus aranyait,
 Mind szárazon vizen szerentsés
 A' nyereség 's kamatokra nézve.
 Vagy a' ki el hunyt őseinek remek
 Fény tetteiknek meg nem aludható
 Sugárban, mint egy setétlő
 Váz, mtoz, ostoba gög 's dagállyal.
 Vagy a' kit a' rang fel kapa tsak vakon
 'S Helyheztetett a' póltz meredek fokán,
 'S szédelgve pillant az homályos
 Völgyre, hová le simul utóbb is.
 Nem vagy te is nagy, durva filiszteus,
 Hat singre mérjék bátor idomtalan
 Dög testedet, — meg semmisit egy
 I'sai kis fia' gyenge karja.
 Ki leszs tehát az, a' ki ezen nevet
 Meg érdemelje, embereink között?
 Az, a' ki leg több virtusoknak
 Adja igaz jeleit körében:
 Állása pontján hiv, igaz és serény,
 A' lelki testi nálla le tett erőt
 Használja a' köz jóra buzgón,
 És egyedül az időbe fősvény:
 Ki Istenének és a' Hazának él,
 Ember barát, Jó pár, 's nevelő szüle,
 És házi kormányát okosság
 Lelke vezérli, erányra, tzélra.
 Kit bár ha porban tsókola létre fel
 Lucina, és a' nagy nemi származás
 Meg nem különböztette is, — de
 Önn' maga ezt a' homályt le vivja.

A' kit ha fel tünt érdemi Glória
 Ölébe téznek, akkor is egyszerű,
 Alázatos mint vólt, 's le hajlik
 A' nyomorúlt epedő szegényhez.
 Így tör ki lelke tiszta valója a'
 Körül övedző fény özönön; miként
 Árnýékozattal leszsz ki tettzőbb
 A' Protogéni kezek remekje. —
 Im! így felelt meg drága Nevének, így,
 Nagy János, a' most dombja felett nyögő
 Beregnek Egyházi Vidéke'
 Tiszteletes kegyes Esperestje.
 Ki hetven egyszer járta körül ama
 Jánus le tsókolt lábaihoz rakott
 Oltárokat, mint a' tizenkét
 Hólnapok annyiszor emblemáit.
 'S Imé tizen nyóltz évek, az égi Thron
 Elótt, tsupán tsak tiszta magasztalást
 'S ditséretet hármóniázuak
 Fő Papi érdemiről ezekből.
 Majd negyven és négy zengenek ösvesen
 Ezekkel együtt, mint hiteles tanúk.
 Emmánuel zászlója mellett
 Mennyire buzga ez a' kegyes Hős.
 Sir Tarpa, hogy nem látja ezüstözött
 Bölts homlokát már fényleni lékiben
 'S nem tükrözik példája többé
 Nyájja elótt — 's oda a' szövétnek!
 Az homlok, a' melly Mó'sesi fényt viselt
 'S az a' tekintet, artz, 's tüzelő szemek
 Mellyekre nem mert a' kajánság
 Nézni, vagy el riadott elóttök:
 Az ajkak, és nyelv, mellyek a' Hórebi
 Lángok között irt égi Parantsokat

Bár nyajasan, de olly erőben
 Hintegeték, hogy azok hatottak :
 El haltak, ámbár méz folya rollok a'
 Sionra, 's annak tiszta Leányira,
 Igéje jobbitott, tanitott
 'S Diszt nyere ő vele a' Cathédra.
 Mind ennyi tűnt el benned, az emberek
 Leg jobb barátja, Jésusod' Isteni
 Mejjén le nyugodt hiv Tanítvány,
János, —! az Ég beavattja vagy már.
 Szép ennyi érdem nimbusi közt örök
 Hirt hagyva, által szállani egy ditsőbb
 Hazába, hol nem megy le a' nap,
 'S nem fogy el a' koszorút sütő hőld.

De én kesergek, sirva kesergem őt'
 A' Jókkal itt a' Túr Vize mentiben; —
 'S Mig Fama, szárnyán nagy nevét be
 Hordja Hazánk ege lát-határán.
 Te addig, óh Te duzzadozó Tisza,
 Siess tsapongó árkaid öbliben
 Sugd meg Titelnél a' Dunának :
 „Meg hala partodon egy nagy ember!“

R e j t e t t s z ó.

Hat jegyből erdek, de tsak öt hangokra eloszlok ;
 Élted napjaihoz két elsöm futva siet ; de
 Rejtezük állati rész négy végsömben, noha viszzán
 Meg veri búzádat gyakran ; de keletkezik a' mű
 Ékes hármamban, két végsöm varga kezébe
 Illik ; — nemzet egész, mellyben buzog a' nemes ösztön.

Trémei Miklós.

Megfejtés a' 21 számban: Eger, ég, ér.